

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din, za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din; za ino-
zemstvo: 210 din. — Pla-
ča in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo
je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
pošt. hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak ponedeljek,
sredo in petek

Ljubljana, sreda 13. januarja 1937

Cena posamezni
številki din 1.50

Pred novimi proračuni

Nesporno je, da se je v nekaterih pokrajinah, zlasti v vzhodnih, gospodarsko stanje zaradi zvišanja cen agrarnih proizvodov znatno popravilo. Zato bi bili optimistični nazori o bodočem našem gospodarskem razvoju deloma upravičeni. Toda zaradi tega trenutnega zboljšanja še ni treba z optimizmom pretiravati, ker smo preje imeli zaporedoma vrsto let s stalnim in splošnim padanjem narodnega dohodka v vseh pokrajinah. Se bolj napačen pa je ta pretirani optimizem, če upoštevamo, da se v nekaterih pokrajinah stanje ni ne le niti najmanj zboljšalo, temveč prav občutno poslabšalo, kakor n. pr. v Sloveniji.

Napačno bi zato presojal razmere, kdor bi zaradi tega trenutnega zboljšanja mislil, da je že prišel čas, ko more država že zahtevati tudi višje davčeve od svojih državljanov. Treba vendar pomisliti, da je bil v času najtežje krize pas zadrgnjen do skrajnosti, prav tako pa do skrajnosti privit tudi davčni vijak. Pravilno pojmovanje naše gospodarske situacije bi zato zahtevalo vsaj, da se zboljšanje gospodarskega stanja v nekaterih pokrajinah porabi predvsem v to, da se sedanja mnogo pretežka davčna bremena olajšajo. Skratka: zboljšanje gospodarskega stanja naj prinese gospodarstvu že tako težko pričakovani odih, ne pa novo poostritev stanja.

Naglašeno je bilo že nešteto krat — in to je bilo priznано tudi z oficialnih mest — da so cene nekaterih najbolj važnih potrošnih predmetov zaradi previsoke davčne obremenitve že tako visoke, da mora njih konzum padati. To je bilo dokazano za sladkor, to velja za špirit in bencin, to velja še za celo vrsto drugih predmetov. Konstatiralo se je nadalje, da so državni dohodki, ki vedno bolj bazirajo na posrednih davkih, nazadovali predvsem zaradi tega, ker je potrošnja vseh teh s trošarinami preobdarjenih predmetov padla. Ali ne bi bilo edino pametno, da bi se zboljšanje gospodarske situacije in s tem zvezanega povečanja državnih dohodkov, porabilo za znižanje teh bremen?

Prav tako se je ponovno konstatiralo, da so železniške blagovne tarife previsoke, da so poštne pristojbine previsoke, da so naši izvojni predmeti nekonkurenčni, ker so doma preveč obdačeni. Ali ne bi bilo edino pametno, da bi se te obremenitve najprej olajšale?

Bila je celo namera, da se uvede kar letos socialno zavarovanje delavstva tudi za primer starosti, onemoglosti in smrti. Pravilno je in želeli je, da bi delavstvo to zavarovanje tudi čim prej doseglo! Toda, ali smo danes res že v tem srečnem položaju, da more gospodarstvo prevzeti v ta namen še novo stotimilijonsko davščino? Ali ni bolj pametno, če bi delavstvu pomagali s tem, da bi mu pocenili sladkor in druga živila, da bi se moglo bolje prehraniti? S tem bi se vendar silno povečala njegova odpornost in bolj ko vsa socialna zakonodaja bi delavstvu pomagala boljša prehrana!

Treba je dvigniti kroženje de-

narja in povečati podjetnost ljudi, da bo vse gospodarsko življenje intenzivnejše, pa bodo naraščali tudi državni in samoupravni dohodki in se polagoma zbirala ona sredstva, ki bodo omogočila tudi povišanje javnih proračunov. V ta namen pa je treba predvsem zboljšati kalkulacijske račune, da bodo ljudje investirali svoj denar v podjetja, ne pa ga tiščali doma.

Če se je v resnici gospodarsko stanje zboljšalo, da bodo državni in samoupravni dohodki večji, potem se morajo ti večji dohodki porabiti predvsem za pospeševanje na-

daljnega zboljšanja, ne pa puščati gospodarstvo, da še naprej omahuje pod prevelikimi bremenami. Zlasti pa je tudi treba, da se prisloži v pomoč gospodarstvu onih pokrajin, ki še niso bile deležne sedanje konjunkturalne in katerih stanje se je tudi v lanskem letu poslabšalo.

Konkurzi in prisilne poravnave

Odpravlja se konkurz, ki je bil razglašen o premoženju zapuščine po pok. Ivanu Gorniku, posestni-

ku v Hrastju, ker je bila razdeljena vsa masa.

Končano je poravnalno postopanje trgovca Ferdinanda Škofa v Straži, pošta Mišlinje. Nadalje je končano poravnalno postopanje trgovca z mešanim blagom Karola Zupanca v Trbovljah.

Odobruje se prisilna poravnava izven stečaja, ki jo je sklenil posestnik in trgovec Anton Adamič v Vidmu s svojimi upniki. Svojim upnikom plača 80odstotno kvoto v 12 enakih zaporednih mesečnih obrokih, katerih prvi zapade dne 1. januarja 1937.

Statistični podatki o naši turistiki

Ob koncu turistične sezone, večkrat pa tudi med letom, se objavljajo različni statistični podatki o tujškem prometu v naši državi. Navadno so ti podatki zelo optimistični in prav pogosto se potem tudi piše o rekordnem številu gostov v naših zdraviliščih, pa čeprav je večina gostov iz Jugoslavije. Mnenja smo, da bi smeli brez škode s temi hiperoptimističnimi statističnimi nehati, ker pač nikomur niso v korist, kvečjemu da so osebnopriporočilo gospodom, katerih naloga je tujška propaganda.

Po našem skromnem mnenju nikakor ne zadostuje, če se navaja samo število tujcev in nočnin. Za končni efekt tujškega prometa ni le važno, koliko tujcev je bilo, temveč tudi kakšni so bili ti tujci. Par tujcev, ki zapravi mnogo, je mnogo več vredno ko cela kopica tujcev, ki imajo tem, večje zahteve, čim manj potrošijo. Tudi ne gre, da se kar sumarično čeni, koliko so tujci potrošili denarja in se število nočnin pomnoži s 50 ali 100, kolikor pač kdo misli, da je vsak tujec povprečno zapravil. Tudi ne zadostuje, če se samo čeni, koliko so dobile železnice od tujcev, koliko avtobusi in koliko pošte itd. Tudi tu so potrebni natančni podatki, ali pa naj ti podatki sploh izostanejo, ker pač nenatančni podatki nimajo nobenega smisla.

Zaradi te naše nepopolne in zato nezadostne statistične službe doživljamo tudi leto za letom, da se oficialno piše in pišari, kako se je silno dvignil tujski promet, istočasno pa čitamo, da je vsa naša hotelska industrija v prav isti krizi, kakor je bila. To nasprotje jasno dokazuje, da s sedanjo šablono statistične službe o naši turistiki ne moremo biti zadovoljni.

Ali se naj vsa tujška statistična služba preuredi in temeljito spopolni ali pa naj se vsa črta, ker sedanja ne daje nobenih koristi. Mnenja smo, da bi morala v resnici dobra statistična služba dati resnično in do neke mere tudi popolno bilanco o tujškem prometu, da bi vedeli, če smo od tujcev res zaslužili in če nismo bili na vse zadnje mi tisti, ki smo s svojimi nizkimi cenami le omogočili tujcem, da so imeli pri nas dobre in cene počitnice. Bojimo se, da v mnogih krajih vodijo o tem približno enako površno knjigovodstvo, ko naši kmetovalci, ki v ceno pridelkov svojega dela sploh ne računajo.

Dobra statistična služba pa bi morala nekaj povedati tudi o napakah našega tujškega prometa. Če se n. pr. navaja število nočnin,

potem je treba tudi navesti, koliko naših prenočišč je popolnoma ustrezalo zahtevam tujcev, koliko deloma in koliko sploh ne. Če bi se te številke redno objavljale vsako leto, bi takoj videli, če tehnično v tujškem prometu napredujemo ali ne.

Navesti bi bilo nadalje treba, koliko naših letoviških krajev ima električno razsvetljavo, vodovod, moderna stranišča, kopalnišča in koliko jih je še, ki hočejo biti letovišča pa so brez teh osnovnih pogojev za letovišče. In navesti je tudi treba, kaj se je v tem oziru v lanskem letu zgodilo, da bi se videlo, če sploh kaj delamo in koliko.

Dobra statistika bi nam morala povedati tudi, če raste število tujcev, ki prihajajo k nam v avtomobilih. V zvezi s tem pa bi bilo tudi treba povedati, če so naše ceste zadovoljive in v kilometrih bi bilo treba navesti, koliko tlakovanih avtomobilskih cest smo imeli, koliko smo jih lani zgradili in koliko jih še potrebujemo. Tu bi bilo omeniti tudi, kako je z železniškimi in pomorskimi zvezami, kako je v posameznih letoviških urejen za pošto, itd. Pravilna statistika bi nam morala tudi povedati, zakaj so zvezana italijanska letovišča po velikih avtobusih z Avstrijo, Českoslovaško itd., ne pa tudi z našimi letovišči. (Tu bi si dovolili še eno vprašanje: ali se

morda štejejo med obiskovalce naših krajev tudi oni številni češkoslovaški in drugi turisti, ki potujejo v avtobusih v Italijo in se za eno noč ustavijo pri nas? To vendar niso naši, temveč italijanski turisti!)

Potrebni bi nadalje bili podatki o dolgovih naše hotelske industrije, da bi se videlo, če ta napreduje ali ne, vedeti bi morali, koliko hotelov je v naših rokah in koliko v tujih, vedeti bi morali, koliko kvalificiranega osebja imamo, itd. A tudi naše izdatke za propagando bi morala zabeležiti statistika, da bi si tudi v tem oziru že enkrat bili na jasnem, ali je ta naša propaganda zadovoljiva in učinkovita ali ne.

Končno pa bi bilo potrebno, da tudi vemo, ali so bili tujci zadovoljni in če niso bili, iz katerih vzrokov je nastalo njih nezadovoljstvo.

Tujška služba ni nikakor enostaven, temveč zelo komplieiran posel, zato pa tudi statistika o tujškem prometu ni lahka, temveč naporna in težka. Zato pa nam ni pomagano s statistiko, ki vrže le nekaj števk in za katere niti z gotovostjo ne vemo, kako so bile zbrane in kako velika je njih točnost. Potrebujemo skratka dobro statistično službo o tujškem prometu, ki nam bo res nekaj povedala.

Kako je v teh primerih z interesno skupnostjo

Objavili smo uredbo o izpremembah in dopolnitvah uredbe o skupnem davku na poslovni promet z dne 14. marca 1931, ki med drugim določa:

...Brez nadaljnega dokazovanja velja, da obstoji interesna skupnost med proizvoznikom in omenjeno drugo pravno ali fizično osebo, kadar koli znaša nabava takšni drugi osebi več ko 60% vrednosti blaga, ki ga da proizvoznik v območju ene banovine v enem letu v promet. Da obstoji interesna skupnost, morata prijaviti svoji pristojni davčni upravi v 15 dneh od dne, ko stopi ta uredba v veljavo ali ko se začne takšno poslovanje, tako proizvoznik ko tudi omenjena pravna ali fizična oseba. Drugače se kaznujeta proizvoznik in omenjena druga oseba, vsak zase, v denarju od din 50.000 do din 300.000...

Namen te uredbe je bil morda dober, mnogo bolj gotovo pa je, da v tej stilizaciji v praktičnem

življenju absolutno ne bo mogla vzdržati kritike. Dejansko bi tudi njeno izvajanje privedlo do tako nemogočih situacij, da prav zelo dvomimo v njen uspeh. Centrala industrijskih korporacij v Beogradu sta tudi že zahtevale izpremembo te uredbe in upamo, da bodo njih močni argumenti tudi obveljali. Do kakšnih nemožnosti pa mora privedi nova uredba, naj pokažeta dva praktična primera, ki nam jih je poslal prijatelj lista:

Prvi primer:

Veliki proizvoznik »A«, ki ima letnega prometa 1 milijon din, je dobavil svoje proizvode tekom leta med drugim tudi naslednjim trem tvrdkam, in sicer:

tvrdki »B«, ki ima letnega prometa din 20.000 — za din 13.000 —, tvrdki »C«, ki ima letnega prometa din 50.000 — za din 35.000 —, in tvrdki »Č«, ki ima letnega

prometa din 100.000 — za din 65.000 —.

Vse te tri tvrdke so po novi uredbi primorane pod kaznijo, javiti, da se smatrajo s proizvoznikom »A« v interesni skupnosti. Proizvoznik sam pa tega seveda ne bo storil, ker ni niti vsem trem skupaj dobavil blaga za 60% od svojega prometa. Ali torej obstoji interesna skupnost ali ne? Ali je morda mogoča tudi samo enostranska interesna skupnost?

Drugi primer:

Nasprotno se lahko prijeti, da manjši proizvajalci dobavijo svoje blago večji tvrdki.

Tako dobavi proizvajalec »A« od letnega prometa din 10.000 — tvrdki »Z« blaga za din 7.000 —, proizvajalec »B« od letnega prometa din 30.000 — isti tvrdki blaga za din 20.000 —,

in proizvajalec »C« od letnega prometa din 50.000 — za din 35.000 —.

Ti trije proizvajalci bodo po uredbi primorani prijaviti tvrdko »Z« kot svojo filialko. Ta tvrdka je pa večja firma in napravi letnega prometa nad 1 milijon din ter šteje med svoje dobavitelje tvrdke, ki ji dobavljajo blago v mnogo višjih zneskih, kakor pa jih dobavijo vsi trije preje omenjeni proizvajalci skupaj. Zaradi tega je seveda ta tvrdka odvezana prijave gorenjih treh, ker se pač ne smatra z njimi v interesni skupnosti.

Ker so razpisane za prekrške nove uredbe zelo visoke kazni, bi bilo interesantno zvedeti, kako bodo davčne uprave take primere razsojevale.

Banovinski odbor JRZ o likvidaciji kmetskih dolgov

Na nedeljskem zborovanju banovinskega odbora JRZ se je razpravljalo tudi o uredbi o likvidaciji kmetskih dolgov ter se je o tem izdala posebna resolucija, ki med drugim pravi:

Sedanje stanje kmeta ter organiziranega kmetskega kredita je nujno zahtevalo izredne ukrepe, da bi se sedanja vrednost zemljiške rente vsaj deloma prilagodila višini obremenitve kmetske posesti. Ker je kmetski stan sam prešibek, so se morali k rešitvi pritegniti tudi drugi stanovi. Upoštevajoč ugodnosti ko tudi trdote nove uredbe priporočila banovinski odbor, da se uredba izvršuje ter s tem doseže njen namen: rešitev zadolžene kmetske posesti in vrnitev kmetskemu gospodarstvu trdne podlage. Odbor pa apelira na vse odločujoče čimtelje, da uredbo izvajajo z vso potrebno uvidevnostjo, da se doseže njen pravi namen.

V drugem delu resolucije pa se zahteva, da se z državno pomočjo obnovi likvidnost kreditnega združništva, ker je to združništvo temelj kmetskega gospodarstva in njegovega napredka.

V resoluciji pogrešamo zahtevo glede avtonomije podružnice Priv. agrarne banke v Ljubljani ter tudi zahtevo po poenostavljenju in izpopolnitvi uredbe. Zelo koristno bi tudi bilo, če bi banovinski odbor usvojil in ponovil znane skupne zahteve obeh glavnih slovenskih združnih central ter Zveze jugoslovenskih hranilnic.

Sirite »Trgovski list«!

Subvencioniranje listov z inserati državnih zavodov

Kakor vsi drugi beograjski listi, tako je priredila tudi beograjska »Samouprava« veliko božično številko, ki je objavila v uredniškem delu tudi mnogo lepega in nacionalni misli posvečenega gradiva.

Zelo zanimiv pa je tudi njen inseratni del. Tako so objavila celostranske inserate naslednja državna podjetja: Železarna Zenica, Drž.-hip. banka, Poštna hranilnica in polstranske inserate Rečna plovba ter drž. železarna v Varesu. Celostranski inserat je objavil tudi premogovnik »Resava«.

Da vsem tem državnim zavodom, ki so tako bogato obdarovani s privilegiji, ni treba inserirati v listih, je jasno. Inserati se tu dajejo le kot podpora.

Ne bi na vse zadnje nič imeli proti temu, če bi ti veliki državni zavodi pomagali listom, ki redno objavljajo o njih notice in članke, tudi z inserati. Toda zakaj se pojavljajo ti inserati le v nekaterih listih? Zakaj so v slovenskih listih ti inserati tako redki? Ali se je že sploh kdaj zgodilo, da bi Poštna hranilnica objavila le v enem slovenskem listu celostranski inserat? A kaj bi bila Poštna hranilnica brez Slovenije?

Prilaganje faktur poštanim paketom zaradi carinjenja

Poročali smo že, da morajo biti vsemu blagu, ki se uvaža iz tujine po redni ali zračni pošti, priložene originalne fakture. Če te niso priložene, bodo carinarnice blago zavrnilo. Zagrebška zbornica je zaradi tega novega predpisa poslala posebno spomenico Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine, finančnemu ministrstvu in trgov. ministrstvu z zahtevo, da se ta zahteva prekliče, ker nima nobene podlage v zakonu. Zbornica pa dosedaj na to svojo spomenico še ni prejela nobenega odgovora. Ker pa je po prvem januarju prišlo večje število poštanih paketov iz tujine in ker tem pošiljkam niso bile priložene zahtevane fakture, je zagrebška zbornica brzojavno zaprosila finančno ministrstvo, da dovoli, da trgovci osebno prinesejo na carinarnico fakture, ki so jim bile poslani po pošti, ker bi sicer imeli zaradi vračanja pošiljk v tujino prevelike izgube. Dosedaj še ni prišla vest, če je bila ta brzojavna prošnja zagrebške zbornice ugodno rešena.

Pri tej priliki se opozarjajo trgovci, da mora tuji pošiljatelj v carinski deklaraciji označiti, iz katere države izvira blago, ker bi sicer carinarnice od prejemnika pošiljke zahtevale potrdilo o izviru blaga.

50letnica hrastniške steklarne

Steklarna v Hrastniku je prav za prav starejša, saj jo je zgradil že l. 1858 generalni direktor tržaškega Lloydja Heider. Toda takrat je bila steklarna še majhna in prav razvijati se je začela l. 1886., ko jo je prevzel na Češkoslovaškem pristojni Wilhelm Abel. Od takrat se je tovarna stalno dobro razvijala, da ima danes okoli 950 delavcev. Tovarno vodita sedaj sinova ustanovnika inž. Wilhelm in Richard Abel. Steklarna se je leta 1917. spopolnila, ko je prevzela še tvornico steklenic v Rogatcu, leta 1920. keramično tvornico v Petrovčah, leta 1924. pa je bila ustanovljena nova steklarna v Rogiški Slatini.

Končno je prevzelo podjetje leta 1928. še steklarno v Paračinu, da je danes v vseh teh podjetjih, združenih v d. d. »Združene steklarne«, zaposlenih okoli 2500 delavcev.

50letni jubilej je steklarna te dni primerno proslavila. K njemu uspešnemu delu tudi naše čestitke.

Kako treba urediti samoupravne finance

Iz spomenice Centrale industrijskih korporacij

Centrala industrijskih korporacij v Beogradu je naslovila na trg. ministra in druge ministre o samoupravnih financah obširno spomenico, iz katere posnemamo:

Že od l. 1928. dalje se gospodarske organizacije stalno prizadevajo, da bi se uredile samoupravne finance. Vsi kongresi, vsa zborovanja in vse konference gospodarskih stanov od l. 1928. dalje so neprestano opozarjale na škodljive posledice sedanjega načina financiranja samouprav, zlasti pa občin. Kljub temu pa smo še danes brez zakona o samoupravnih financah.

Pri finančnem ministrstvu so sicer v resnici gospodarske organizacije našle za svoje zahteve glede reforme samoupravnih financ precej razumevanja ter je finančno ministrstvo tudi izdalo več navodil, s katerimi je skušalo urediti samoupravne finance. Večina občin pa se žal za ta navodila dosti ne menijo, dostikrat pa se tudi dogaja, da so občinski proračuni od ministrstva za finance potrjeni, pa čeprav so sestavljeni v nasprotju z navodili, ki jih je izdalo to isto ministrstvo. Dogodilo se je celo, da so nekatere banke uprave naročile nekaterim občinam, da uvedejo davščine, ki so bile v razpisih finančnega ministrstva izrečno prepovedane.

Posebno se to opaža pri trošarinah in samoupravnih posrednih davščinah. Spomenica Centrale industrijskih korporacij navaja nato podrobno primere posebnih občinskih davščin in njihovih posledice, ki so dostikrat v največjo škodo našim občinam, ki so jih uvedle. Če je namreč v eni občini trošarina na surovine in pomožna sredstva prevelika, potem podjetja teh občin ne morejo konkurirati s podjetji v občinah, kjer te trošarine ni in posledica je, da je proizvodnja v občini z novo uvedeno trošarino padla. Isto velja tudi glede uvoznine, mitnine in drugih številnih davščin, ki so jih uvedle občine na razne predmete.

Posebno škodljive pa so te občinske davščine, kadar se uvajajo na proizvodnje predmetov, ki se pri nas izdelujejo in izvažajo v tujino, v tujini pa na proizvodnje teh predmetov ni nobene trošarine. S takšnimi davščinami se naravnost onemogoča izvoz teh predmetov, ker se konkurenčna sposobnost naših podjetij ubija. Treba pomisliti, da imajo tuja podjetja že itak prednost pred našimi, ker uživajo od svoje države razne izvozne premije, dočim nimajo naše izvozne tvrdke od naše države nobenih ugodnosti.

Spomenica navaja še več podobnih primerov ter nato zahteva, da se določijo načela, po katerih bi se morala voditi občinska trošarinska in taksna politika. Pooblastilo po čl. 108/6 finančnega zakona za l. 1936/37 daje vladi tudi vsa možnost, da se ta načela s posebno uredbo uveljavijo. Pri vsem potrebnem spoštovanju občinske avtonomije se vendar ne sme dopustiti, da se uvaja v občinske finance na škodo vsega gospodarstva kaos. Zato naj se za samoupravne finance

Uveljavijo naslednja načela:

I. S trošarino in taksami smejo občine pod katero koli obliko obremenjevati samo potrošnje gotovih izdelkov in uslug na svojem območju, ne pa tudi proizvodnje, surovin, polfabrikatov, električne energije, pogonskega materiala ali pogonske sile, strojev in vozil. Pa tudi ne trgovine, tranzita ali izvoza!

Posredne občinske davščine naj bodo samo trošarine in takse, vse

druge oblike (kakor tehtnino, uvoznino, mitnino, mostarino itd.) pa je treba odpraviti.

II. Trošarinske in taksne stopnje na konzum v občini morajo biti enake za predmete, proizvedene na območju občine kakor za proizvedene izven njenega območja. Zato se mora vsaka uvoznina prepovedati. Ne sme biti dovoljeno občinam, da se obdajajo z notranjim carinskim zidom in da uvajajo prohibitivne carine.

III. Občinske davščine morajo biti zmerne in znosne, v skladu z vrednostjo predmetov ali uslug. Ne sme se dopustiti, da bi bili nekateri predmeti posebno visoko obremenjeni. Predmeti vsakdanje porabe bi se smeli obremeniti za največ 1 do 5% svoje vrednosti.

IV. Prepovedati je treba dvojno obdačevanje istega proizvoda s samoupravnimi davščinami v kakršni koli obliki.

V. Vse obč. davščine morajo biti v skladu z veljavnimi zakonskimi predpisi ter navodili finančnega ministrstva. Ves postopek pri predlaganju proračunov ter zadevnih uredb in pravilnikov mora biti v popolnem skladu z zakonom o mestnih občinah, občinskem zakonom ter odst. 3. čl. 108 finančnega zakona za l. 1936/37. Nove davščine se v teku proračunskega leta sploh ne bi smele dovoljevati.

VI. Stopnja občinske doklade na neposredne davke mora biti zmerne in znosna ter enaka (brez diferenciacije in progresije) za vse davčne oblike in za vse davčne zavezance.

VII. Pristojna oblast ima pravico, da pri potrjevanju občinskih proračunov in uredb te revidira in spravi v sklad s preje navedenimi načeli. Dobro bi bilo, če bi finančni minister obvezno predpisal obrazce za mestne in občinske finančne pravilnike, uredbe in trošarinske tarife. S tem bi se dosegla tako zelo potrebna enakost v formalnem postopku. Predpisi o vračanju občinskih davščin bi morali biti čim bolj enostavni. Izdati bi tudi bilo treba predpise o

o svobodnih skladiščih ter predpise za tranzit blaga.

Pripominjamo, da so bila preje navedena načela že davno priznana tako v teoriji kot v praksi. Tako je imel § 8. čl. XV. zakona z dne 5. marca 1862, ki je veljal v Sloveniji in v Dalmaciji, določbo, po kateri se je smela pobirati trošarina samo na potrošek v občinskem območju, ne pa tudi na trgovino in proizvodnjo. Pravilnik za izvrševanje zakona o drž. trošarini določa v toč. 7., čl. 4., da se državne trošarine ne pobirajo od predmetov, ki se uporabljajo za industrijske namene. Zakon o drž. trošarini določa nadalje, da velja to načelo tudi za banovinske trošarine. Pravilnik k temu zakonu pa pravi, da se trošarine plačujejo samo v onem kraju, v katerem se dotični predmet potroši. Uredba o banovinskih trošarinah pa je usvojila načelo, da se z banovinsko trošarino ne smejo obremeniti vozila, surovine in pogon. Tudi v navodilih finančnega ministrstva so bila skoraj vsa ta načela usvojena.

Zalibog pa je vedno večje število mest, občin in banovin, ki so kljub vsem tem načelom in navodilom uvedle davščine, ki so v nasprotju s temi načeli in navodili in ki so bile kljub temu potrjene.

Tako pri občinskih kot tudi banovinskih je treba uvesti teritorialno načelo, t. j. da se obremenjujejo samo usluge na območju dotične občine oz. banovine.

Nujno potrebno bi nadalje bilo, da bi se banovinski proračuni, uredbe in pravilniki javno razložili, da bi se javnosti dala možnost, da zavzame k njim svoje stališče. Nujno bi dalje bilo, da se določijo roki za potrjevanje občinskih in drugih samoupravnih proračunov tako, da bi mogle oblasti tudi podrobno proučiti njih načela oz. določila.

Koncem svoje spomenice prosi Centrala industrijskih korporacij finančnega ministra, da bi se ta načela izvedla že pri prihodnjih samoupravnih proračunih in da se ne bi dovolilo nobeno povišanje sedanjih niti uvajanje novih davščin, zlasti pa ne trošarin, taks in podobno.

Konkurzi - poravnave

Razglašen je konkurz o premoženju Hirske rudarske družbe z o. z. v likvidaciji v Prevaljah. Konkurni sodnik dr. Lešnik, upravnik mase odvetnik dr. Senkovič v Mariboru. Prvi zbor upnikov pri sodišču v Prevaljah dne 15. januarja ob 16. Oglasitveni rok do 20. februarja. Ugotovitveni narok dne 5. marca ob pol devetih.

Nadalje je razglašen konkurz o premoženju Franca Jonkeja, posetnika in industrialca v Slov. Konjicah. Konkurni komisar starešina sodišča Levstek, upravnik mase odvetnik dr. Sbrizaj. Prvi zbor upnikov dne 14. januarja ob 10. uri. Oglasitveni rok do 15. februarja, ugotovitveni narok dne 1. marca ob 10. uri.

Odpravljen je konkurz, ki je bil razglašen o premoženju tvrdke Gorup & Co., ker je bila sklenjena prisilna poravnava, ki je tudi že postala pravomočna.

Odpravljen je nadalje konkurz o premoženju trgovca Josipa Pevaleka, ker je bila razdeljena vsa masa.

Končno je odpravljen konkurz o premoženju družbe z o. z. inž. Zemanek Gustav & Co. v Ljubljani, ker ni pokritja za stroške postopanja.

Uvedeno je poravnalno postopanje o premoženju Franca Dragota,

spec. trgovine z barvami in vzorci v Ljubljani, Stari trg. Poravnalni sodnik Jurij Gregore, sodnik okrajnega sodišča, poravnalni upravnik odvetnik dr. Druškovič. Narok za sklepanje poravnave dne 20. februarja ob pol 9. Rok za oglasitev do 12. februarja.

Nadalje je bilo uvedeno poravnalno postopanje o premoženju trgovca z mešanim blagom Alojzija Omahna v Zalcu. Poravnalni sodnik Detiček, poravnalni upravnik odvetnik dr. Gvidon Serbec. Narok za sklepanje poravnave dne 26. februarja ob 9., rok za oglasitev do 20. februarja.

Poseben ugotovitveni narok za pretres naknadno prijavljenih terjatev v zadevi trgovca Glavnika v Ljubljani se določa na dan 20. januarja ob 11. uri.

»Službeni list«

kr. banske uprave Dravske banovine z dne 13. januarja objavlja: Ustavo islamske verske zajednice kr. Jugoslavije — Odločbo kr. namestnikov o pretvoritvi nepopolne realne gimnazije v Murski Soboti v popolno — Uredbo o izpombi uredbe o prekinitvi zastaranja kmetskih menic — Razglas banske uprave o ljudskem delu in odkupnini za samoupravne ceste v l. 1937/38. — Razne razglase sodišč in uradov ter razne druge objave.

Politične vesti

Velike politične izpremembe se baje pripravljajo na Bolgarskem. V vlado da bodo vstopili Stamboljskijevi zemljodelci, med njimi oba voditelja Obov in Hristo Stojanov. Obov je bil tudi v resnici te dni pomilošen. Živi namreč stalno v tujini in je bil pred leti tudi v Ljubljani. Če bi se ta vest uresničila, potem bi imela vlada Kjuseljvanova trdno večino v narodu in tudi prijateljski pakt med Jugoslavijo in Bolgarsko bi dobil mnogo večjo veljavo.

Vrhovni komisar Francove vlade v Maroku taji, da bi se v Španiskem Maroku izkrcali nemški vojaki. Tudi »Reuter« zanika vesti o izkrcavanju nemških vojakov, potrjuje pa vest, da grade Nemci utrbe v Cevti in drugih krajih Španskega Maroka.

Pred Cevto je prišlo več francoskih in angleških vojnih ladij, ki stalno križarijo ob obrežju. V pristanišče pa je prišlo tudi 9 nemških podmornic.

Velika revija francoske kolonialne vojske v polni bojni opremi je bila ob španski meji. Revija naj bi podprla francoske proteste proti izkrcavanju nemških vojakov v Španiskem Maroku.

Hitler je izjavil francoskemu berlinskemu veleposlaniku Poncetu, da nima Nemčija prav nobenih teritorialnih aspiracij na špansko ozemlje ali na španske kolonije. Ne glede na izid španske državljanske vojne je Nemčija odločno za nedotakljivost Španije.

Takoj po svoji avdienci pri Hitlerju je odpotoval Poncet v Pariz, kjer je poročal zun. ministru Delbosu o svoji avdienci pri Hitlerju. S pomirljivo Hitlerjevo izjavo je bila ustvarjena nova situacija in napetost zaradi Maroka je popustila. Nemški listi so tudi objavili Hitlerjevo izjavo pod naslovom: Veliko nemško dejanje za mir.

Francoski listi obširno komentirajo Hitlerjevo izjavo in naglašajo, da je bila dosežena samo zaradi odločnega stališča francoske vlade. Zelo močno pa je vplivalo tudi dejstvo popolnega sodelovanja Francije in Anglije v španskem vprašanju. Nemški vojaški krogi so spoznali, da bi bilo prodiranje v Španski Maroko zelo nevarna pustolovščina in so zato odločno nastopili proti tej nameri.

Göring odpušča s svojo soprogo v Rim, da se podrobno informira o angleško-italijanskem sporazumu.

Veliko pozornost so tudi vzbudile konference vodilnih angleških državnikov in admiralov. Tako je imel Eden daljši razgovor s prvim admiralom angleške mornarice sirrom Hoareom ter prvim pomorskim lordom Chatfieldom. V Gibraltarju pa so se sestali trije admirali angleškega sredozemskega brodogoja in guvernerja Malte in Gibraltarja. Čeprav ni bilo o teh sestankih izdano nobeno poročilo, je vendar jasno, da so bili španski dogodki glavni in edini razlog teh sestankov.

Zaradi pomirjenja situacije ni izključeno, da pride do blokade španske obale, da se prepreči dotok novih prostovoljcev v Španijo. Tudi meja ob portugalski in francoski meji bi prišla pod mednarodno nadzorstvo.

Nemški parlament se sestane koncem januarja. Listi poročajo, da bo Hitler podal pri tej priliki prvo bilanco nemške štiriletke ter izvedel velike notranje reforme. Po poročilih nekaterih listov bo postal Göring državni kancelar, dočim bo Hitler v bodoče samo »Führer«.

Guverner nemške Državne banke dr. Schacht bo še ta mesec obiskal Pariz, kar je v zvezi z bližnjimi gospodarskimi pogajanjmi med Francijo in Nemčijo.

Tudi zadnja zelo skrbno pripravljena ofenziva generala Franca na Madrid se ni posrečila. Nacionalisti so sicer dosegli nekatere uspehe, tako zlasti vpustitev zveze z univerzitetnim mestom po cesti La Coruna, toda Madrida niso mogli zavzeti. Nemške čete, ki so sodelovale v tej ofenzivi, so silno trpele in jih je moral Franco odpoklicati s fronte.

Cete madrijske vlade so izvedle uspešno protiofenzivo in zavzele zopet vse svoje stare položaje, ki so bili v njih rokah pred pričetkom Francove ofenzive. Tudi zveza z Escorialom po cesti La Coruna je zopet obnovljena. — Na južni fronti je bila Malaga silno bombardirana. Nad 300 ljudi je bilo ubitih.

Angleška vlada je strogo prepovedala vsako nabiranje prostovoljcev za eno ali drugo špansko vlado.

Japonska vlada odločno demantira vest, da bi se borili na strani Francove vlade tudi japonski prostovoljci. Tokijska vlada naglašuje, da niti ni priznala Francove vlade.

V Sovjetski Rusiji se v pospešenem tempu grade strategične ceste k zapadni meji.

Zunanja trgovina

Možnost zboljšanja trgovinskih zvez s Palestino

Po najnovjših podatkih je znanšal l. 1936 ves uvoz v Palestino 14 milijonov funtov ali približno 3 in pol milijarde din. Med uvoženimi predmeti je tudi zelo veliko takšnih predmetov, ki bi jih mogla dobavljati Jugoslavija. V zadnjih letih so trgovinski odnosi med Palestino in Jugoslavijo sicer zelo oživali, vendar pa še niso takšni, kakršni bi mogli biti. Zlasti bi mogli v večji meri dobavljati v Palestino cement, gradbeni les in živino. Podrobnejše informacije dobe zainteresirani pri Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine v Beogradu, Ratnički dom.

Ugoden razvoj svetovnega gospodarstva

Iz skoraj vseh držav poročajo, da se je njih gospodarstvo v letu 1936. zboljšalo in večinoma upajo, da bo zboljšanje trajalo še nadalje. V nekaterih državah je to zboljšanje zlasti močno in Nemčija, Anglija, Švedska, Avstralija, Južna Afrika, Japonska poročajo o polni zaposlenosti delavstva. V Nemčiji se opaža celo pomanjkanje kvalificiranega delavstva. Samo v Franciji, kjer je bila tako notranja ko zunanja politična situacija izredno napeta, se še ne kaže zboljšanje. Ni pa niti v teh državah brezposelnost popolnoma izginila. Zlasti so ostali nezaposleni še delavci v onih strokah, ki so za splošnim gospodarskim razvojem zastale.

Kako se je svetovna proizvodnja povečala, kažejo naslednje številke. Svetovna proizvodnja je znašala v milijonih ton:

	1932	1935	1936
premog	957	1116	1220
nafta	181	226	250
surovo železo	39	74	90
surovo jeklo	51	99	125
baker	0'9	1'4	1'6
svinec	1'1	1'3	1'4
cink	0'7	1'3	1'4
cin	0'1	0'14	0'19
	v tonah		
zlato	751	954	1050
srebro	5129	6468	8400
avtomobili			
(1000 kos.)	1977	5127	5850
umet. svila			
(1000 ton)	243	462	500

Kolektivna znamka za češkoslovaško blago

Med češkoslovaškimi izvozniki je bil po daljših posvetovanjih sprejet predlog, da se uvede kolektivna znamka za češkoslovaško izvozno blago. Ta znamka bi se dovoljevala samo zanesljivim tvrdkam, ki so znane, da proizvajajo samo kvalitetno blago. Nova kolektivna znamka naj bi vsem tujim kupcem jamčila, da bodo dobili v resnici samo prvovrstno blago, če kupijo blago z novo češkoslovaško kolektivno izvozno znamko. Tudi pogoji, po katerih bi se prodajalo blago, označeno s to znamko, bi bili za vse blago enaki. Poleg tega se namerava uvesti za vse s kvaliteto znamko označeno blago skupna reklama. Nova znamka ne bi nadomestila sedanjih zaščitnih znamk, temveč bi se uporabljala v zvezi z zaščitnimi ali pa samostojno. Nova kolektivna znamka bi se tudi v trgovinskih pogodbah posebej zaščitila in propagirala.

Nobenega dvoma ni, da bi mogla Češkoslovaška za novo kolektivno znamko zelo povečati svoj izvoz, ker je danes povpraševanje po kvalitetnem blagu vedno večje.

Glavni urad gospodarske Male antante bo še ta mesec otvorjen v Beogradu.

Promet v sušaškem pristanišču se je dvignil lani na 514.313 ton, za skoraj 100.000 ton več, kakor je znašal l. 1932. Še vedno pa ni dosegel prometa v l. 1930., ko je znašal 728.000 ton.

Promet v reškem pristanišču pada stalno in nevrzdno. Pred vojno je znašal še 2 milijona ton, l. 1925 le še 630.000, l. 1935. 571.508, lani pa samo 493.000. Sušak je torej Reko že prekosil.

Avstrijsko-italijanska pogodba o preferencah za avstrijsko blago je bila podaljšana za eno leto. Po pogodbi je za okoli 140 avstrijskih predmetov znižana carina od 15 do 75%, in sicer za kontingente v višini od 2 do 8000 q.

Cena bakru se je v Londonu zopet dvignila ter je od l. 1930 prvič

dosegla znesek 50 funtov za tono. Perzija je naročila na Poljskem 20.000 ton železniških tračnic za transiransko železnico.

Francoska trgatve vina je dala letos 51 (l. 1935 31,9) milijonov hl vina. Vinske zaloge so se zmanjšale od 102 na 66,8 milijona hl.

Cena kavčuka je zaradi padca zalog od 800.000 ton na 342.000 narasla za 10 penijev pri funtu. Zlasti Amerika in Nemčija sta naročili silno mnogo kavčuka.

Zaradi oslabiljenja tečaja jene je japonska vlada sklenila, da bo še bolj omejila uvoz.

Francoska avtomobilna tvornica Renault namerava zgraditi na Poljskem veliko tvornico avtomobilov. Tvornico bi zgradila skupno s poljskim kartelom »Malopoljska«. Ustanovni kapital v višini 60 milijonov frankov bi dala tvornica Renault.

Družba »Sueški prekop« je znižala takse za tovarne ladje od 7 na 6, takso za druge ladje pa na 3 šillinge. Znižane takse stopijo v veljavo l. aprila.

I. G. Farben namerava svojo ustanovno glavnicu povišati od 100 na 150 milijonov mark.

Obdačenje delniškega kapitala

Očitki tajnika obrtniške zbornice v Beogradu dr. Mišića

Na seji beogradske obrtne zbornice je njen tajnik dr. Mišić nastopil v daljšem govoru s trditvijo, da so delniške družbe mnogo premalo obdačene in da so dohodki države od družbenega davka mnogo prenizki. Ker nameravajo njegove trditve nekateri poslanci ponoviti tudi v bližnji proračunski debati, se bo o vsej tej stvari v naši javnosti mnogo razpravljalo in zato je dobro, če so tudi naši bralci pravočasno poučeni o tej zadevi.

Tajnik dr. Mišić je trdil v svojem referatu, ki je bil tudi že objavljen, v glavnem naslednje:

Družbeni davek plačujejo podjetja, ki so zavezana na javno polaganje računov, in sicer delniške in komanditne družbe, družbe z o. z., zadrage, zavarovalne družbe, hranilnice, državna in samoupravna pridobitvena podjetja, inozemske pravne osebe, ki imajo v naši državi registrirano podružnico. **Davčna osnova znaša za zadrage, ki razdeljujejo čisti dobiček in hranilnice 10%**, za industrijska in rudniška 11% in za druga podjetja 12 odst. čistega dobička. Poleg tega plačujejo ta podjetja še dopolnilni davek, ki znaša 2%, če rentabilnost ne znaša več ko 6% in se polagoma zviša na 12%, če presega rentabilnost 24%.

Donos družbenega davka je bil proračunan v milijonih din:

1. 1930/31	na 301,8
1931/32	160,0
1932/33	80,0
1933/34	120,0
1934/35	200,0
1935/36	190,0

Družbeni davek je bil l. 1930/31 še skoraj prav tako velik ko pridobitna, nato pa je stalno padal in l. 1935/36 je mesto proračunanih 190 dal samo 75 milijonov din.

Kakšen pa je bil kapital teh družb?

V državi je 677 industrijskih delniških družb. Tudi večina bank, 610 po številu, so delniške družbe. Tu treba nadalje naštetih še 23 zavarovalnih družb, 175 trgovskih delniških družb in druga uvodoma omenjena podjetja.

Vsa ta podjetja so plačala leta 1935 od čistega dobička 75 milijonov din.

Po podatkih znanega gospodarskega publicista Vladimira Rosenberga je znašala vsota vseh bilančnih pozicij teh podjetij leta 1934. 31,1 milijarde din, od česar odpade na industrijo 13,7, na denarne zavode 13,3, na trgovske in druge družbe 2,7 ter na zavarovalnice 1,2 milijarde din.

Lastna sredstva, to je glavnic in rezerve, so znašale leta 1934 11 milijard din, to je za 1,2 milijarde več ko l. 1931., ko se je kriza začela. Tudi rezerve so se od l. 1931. do l. 1935. povečale od 2,6 na 3,5 milijarde din.

Nadalje so se povečali fondi za amortizacijo od 0,6 na 1,2 milijona din.

Ker pa so se delniške družbe posluževale tudi tujega kapitala, so razpolagale leta 1934. z 28,2 milijarde din kapitala.

Od tega velikega kapitala pa so dosegle družbe 365 milijonov din čistega dohodka ter 251 milijonov din izgube, da je ves njihov čisti dobiček znašal le 114 milijonov din, da je znašala donosnost vložene glavnic (brez rezervnih fondov in tujih sredstev) le 1,52%. Ker pa so ta podjetja prenesla na nov račun tudi izgube iz prejšnjih let v višini 290,7 milijona din, se rentabilnost 1,52% izpremeni v izgubo 2,2% od vložene kapitala.

Od 114 milijonov din čistega dobička so plačala vsa ta podjetja 75 milijonov din ali 65% družbenega davka. Če prištejemo k tem še vse druge doklade in davščine, potem iz tega sledi, da je šel ves čisti dobiček za državne in samoupravne davščine.

Tajnik dr. Mišić analizira nato te podatke ter trdi, da je iz njih razvidno, da so neresnični, to je, da je moral biti čisti dobiček družb večji.

Dr. Mišić utemeljuje svoje trditve še s tem, da plačajo obrtniki, katerih celotni kapital znaša samo 2,25 milijarde, torej enajstkrat manj, 76 milijonov din davka, torej za 1 milijon več ko vsa podjetja zavezana družbenemu davku. **Uslužbeni davek** pa je dal 250 milijonov din, torej celo 3 krat več kakor ves družbeni davek.

Iz tega sledi, da plačuje podjetje tem večji davek, čim manjši kapital ima. Zato zahteva dr. Mišić, da se ta davčna praksa neha.

K izvajanjem dr. Mišića bi pripomnili, da je v njegovih izvajanjih na vsak način mnogo jedra in da vse to vprašanje tudi zasluži da se temeljito obravnava. Vendar pa bi takoj pripomnili, da se mora to vprašanje obravnavati brez vsakega davčnega sadizma in da pravilna presoja vsega vprašanja za-

Upravičene zahteve posestnikov novih hiš

Samo v Ljubljani je bilo po vojni sezidanih okoli 4000 novih hiš. Le neznamen del novih hišnih posestnikov — približno 10% vseh — je mogel sezidati te hiše brez kredita. Večina pa je mogla hiše dokončati le s posojilom, ki ga pa morajo seveda obrestovati in odplačevati. Vsak teh novih hišnih posestnikov je na podlagi svojih prihrankov, svoje plače in najemnine, ki bi jo dobil od hiše, sestavil do podrobnosti izdelan načrt, kako bo svoj dolg poravnal. Mnogi so pri tem računali seveda tudi na ugodnosti, ki so ob začetku zidanja veljale za nove hiše, kakor razne davčne olajšave in drugo. Nenadoma pa so bile vse te ugodnosti preklicane in ves finančni načrt je padel v vodo. Poleg tega pa so prišli še novi davki, da so prišli novi hišni posestniki v najtežjo situacijo, mnogi pa so tudi izgubili hišo in vse prihranke, ker niso mogli več redno odplačevati svojih obrokov.

Iz vseh teh vzrokov je še danes položaj večine novih hišnih posest-

nikov zelo težaven in zato je razumljivo, da ima društvo posestnikov novih hiš mnogo članov in tudi že več podružnic. Skupna stiska je vedno najmočnejši agitator. Preteklo nedeljo so zborovali v Ljubljani posestniki novih hiš in po obširnih in utemeljenih poročilih so postavili naslednje zahteve:

1. S posebno uredbo naj se obrestna mera za hipotekarne dolge pri denarnih zavodih zniža na največ 5%.

2. Zgradarina na nove hiše naj se zniža na 3%, kakor je bilo prvotno določeno.

3. Stanovanja hišnih posestnikov naj davčna uprava za 30% niže ocenjuje kakor pa stanovanja najemnikov.

4. Davčne olajšave za hiše, ki so bile zidane po l. 1918., naj se podaljšajo na dobo 20 let.

5. Prezadolženim hišnim posestnikom, ki so brez lastne krivde zašli v plačilne težkoče, naj se prizna ista zaščita ko kmetskim dolžnikom. (Zopet se izkazuje, kako

napačno je, da ni kmečka zaščita individualna in se zato tudi ne more enostavno raztegniti na druge stanove. Op. ured.)

6. Predpis mestnih davščin naj dovoljuje finančni minister le v znosni višini.

Vse te zahteve posestnikov novih hiš so v vsakem pogledu utemeljene in le v obnem interesu je, da se tudi izvedejo, ker se bo potem gradbena delavnost nedvomno znatno povečala.

Ne razumemo pa, zakaj so posestniki novih hiš komplicirali izvedbo svojih zahtev še z zahtevo, da se obtok bankovcev poveča. To vprašanje vendar ni v direktni zvezi z osnovnimi interesi posestnikov novih hiš in zato te zahteve tudi ni bilo treba postavljati.

Bat'a napreduje

Tvornica Bafa v Borovem je lani izdelala 5.190.000 parov čevljev. Prodaja čevljev se je povečala od 4'3 na 4'7 milijona din. Število prodajal je naraslo od 410 na 515. Vrednost investicij se je povečala od 87'1 na 107'7 milijona din. Število nameščencev se je povečalo od 3260 v l. 1935. na 3750 v l. 1936. Davki so narasli od 19,2 na 21,5 milijona din. Seveda pa je treba pri davkih pripomniti, da iz podatkov, kakor jih navaja Bafin list »Borovo«, ni razvidno, za katere davke je plačal Bafa ta znesek. Kajti lani se je v vsakem inseratu »Bafe« omenjala približno ista vsota, a je takrat navajal Bafa kot svoj davek tudi uslužbenki davek, ki so ga plačali njegovi nameščenci. Zato bi bilo edino pravilno, če bi Bafa navedel, koliko je plačal družbenega davka in koliko davka na dividende ter tudi navedel, koliko je napravil čistega dobička. Če se kdo hvali, da je prodal v enem letu za 400.000 parov več čevljev, če kdo objavlja slike, kako bodo čez štiri leta izgledala njegova silno povečana podjetja, potem je jasno, da so tudi njegovi dobički spet silno narasli. Da so se dobički morali naravnost silno povečati, dokazuje tudi to, da je lani otvoril Bafa nad 100 novih prodajal. — Upamo, da bo davčna uprava postopala po zadnjem navodilu finančnega ministra.

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna J.O.S. REICH
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Ljubljanska mestna hranilnica

je znižala obrestno mero za posojila, in sicer v naslednji višini:

1. za čista menična posojila od 9 na 8%,
2. za hipotekarna posojila in kredite od 8 na 7% in
3. za občinska posojila od 8 na 7%.

Občni zbori

VI. izredni občni zbor Jugočeške, Jugoslovansko-češke tekstilne industrije v Kranju bo v sredo, dne 3. februarja ob 11. v družbenih prostorih. Na dnevnem redu je tudi sklepanje o porabi čistega dobička. Glasovalno pravico imajo samo delničarji, ki založe vsaj 10 delnic 6 dni pred občnim zborom pri družbini blagajni.

Vinski sejem in razstava v Ivanjkovcih

bosta v torek, dne 19. januarja v dvorani tik kolodvora. Sejem traja nepretrgoma od 8. do 18. ure. Na razpolago bodo izvrstna vina iz ormoško-ljutomerskega vinskega okoliša iz l. 1936. in 1935. Cene zmerne.

Fr. Zelenik:

Srečen ribič

Leta 1870. je sedel na zunanjem valobranu pristanišča Sydney v Avstraliji ribič in skušal ujeti morskega volka, ki se je lačen podil po morju ob valobranu. Moral je pa ta ribič v mesto, zato je poklical v bližini stoječega postopacha in mu rekel, da naj pazi na lovilno napravo. Če se bo ujel morski volk, bo vsebina želodca njegova. V želodcu morskega volka se namreč večkrat najdejo najrazličnejši in tudi zanimivi predmeti. Res se je ujel precej velik volk, katerega so spravili s težavo na suho. V želodcu so našli škatlo sardin in kratak suknič. To je vzel postopach in odšel s svojim deležem. Drugi dan se zgleda ta postopach pri bogatem senzalu z volno v Sidneju. »Predlagam vam dobro kupčijo, vendar stavim pogoj, da bo polovica dobička mojega.« Senzal je bil zadovoljen s tem pogojem. »Imam točno poročilo, da se bodo cene volne že v enem tednu gotovo dvignile za več ko 80 odstotkov.« »Kako pa veste to?« Postopach potegne iz žepa časopis, kateri je bil za teden dni mlajši kakor so bili časopisi, katere so imeli tistega dne v Sidneju. »Ta časopis vsebuje poročilo, o katerem tu v Avstraliji še nihče nič ne ve. Francija je napovedala Nemčiji vojno. Ker se potrebuje za vojaštvo mnogo obleke, so se začele cene volne naglo dvigati.« »Odkod pa imate ta časopis?« »V želodcu morskega volka sem ga našel.« Tiste čase so morski volkovi mnogo hitreje plavali kot ladje.

Pristaniški postopach je jako obogatel.

Leto dni kasneje so začeli Avstralci polagati prvi kabel.

Trgovinski register

Vpisale so se naslednje izpremembe:

»Indus«, tovarna usnja in usjenih izdelkov, družba z o. z. v Ljubljani. Vpiše se nadaljnji poslovodja Anton Gerzinič, ravnatelj Trboveljske premogokopne družbe.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Mariboru. Izbrise se zbog izstopa član predstojništva Drago Rošina.

Peter Magerl, parna žaga, produkcija lesnih izdelkov in trgovina z lesom in lesenimi izdelki — Pekel pri Poljčanah. Obratni predmet odslej: lesna industrija.

Savinja, družba z o. z., tvornica kemičnih izdelkov — Tacen pod Šmarno goro. Z notarskim zapisom se je izpremenila družbena pogodba. Družba ima enega ali več poslovodij. Če ima enega, jo

zastopa ta, če ima po dva, jo zastopata oba skupno. Izbrise se poslovodja Ivan Seunig, vpiše pa se poslovodja Milan Petrič, tovarnar v Tacnu.

Teharska lesna industrija družba z o. z. — Teharje pri Celju. Na mesto umrlega likvidatorja družbe Evgena Jarca v Ljubljani se postavlja za likvidatorja abs. jurist Vojteh Jarc v Ljubljani.

Izbrisa se naslednje tvrdke:

A. Drofenik, trgovina z modnim, manufakturnim, galanterijskim in konfekcijskim blagom — Celje, zaradi opustitve obrata.

Anton Krejči, trgovina s klobuki in krznarija v Ljubljani — zaradi opustitve obrata.

Mestna plinarna v Mariboru — zaradi vključitve v tvrdko »Mestna podjetja Maribor«.

I. & G. Jelovšek, trgovina s špecijskim in galanterijskim blagom na Vrhniki — zaradi opustitve obrata.

»Prehrana«, družba z o. z. v Celju, — zbog razdružitve in izvršene likvidacije.

Pavlina Javorsky, Sava-Jesenice — zaradi opustitve obrata.

Kako žive nemški delavci

Povprečen zaslužek kvalificiranega delavca 140 mark

Znano je, da je nemški delavec od nekdanj živl mnogo bolje ko naš delavec. To svoje boljše življenje si je nemški delavec tudi zaslužil, saj so bili nemški izdelki na glas kot izvrstni izdelki, ki so se zato tudi povsod po svetu dobro plačevali. Kako dobro se je nekoč živelo v Nemčiji, o tem bi mogli povedati tudi naši nekdanji vestfalski rudarji, ki so sicer opravljali večinoma le težka in ne predobro plačana dela, ki pa so vendar neprimerno bolje živeli kakor pa so živeli pred izselitvijo v svoji domovini.

Vse pa kaže, da se je razmerje med življenjem našega in nemškega delavca v zadnjem času zelo izpremenilo in da imamo tudi že v Sloveniji podjetja, ki plačujejo svoje delavce bolje, kakor pa jih plačujejo v Nemčiji. Za Kranjsko industrijsko družbo na Jesenicah se to že more trditi.

Kako zelo je padel življenjski standard nemškega delavca, kaže članek, ki ga je objavila »Frankfurter Zeitung« z dne 31. decembra pod naslovom »Gospodinjiti v pravem pomenu besede«.

V tem članku navaja med drugim naslednje:

Delavec, 40 let star, poročen, a brez otrok zasluži po vseh odtegljajih okoli 34 mark na teden ali 140 mark na mesec. Od teh mark plača za stanovanje, eno sobo s kuhinjo, 43 mark, torej približno eno tretjino, za električni tok in plin 7 do 9 mark, za kurjavo pa 5 mark. Za prehrano se računa za 2 osebi 2 marki na dan, torej 60 mark na mesec.

Da izda delavec le 2 marki na dan za osebo, pa se sme kuhati le enkrat na dan. Glavna jed je zvečer. Za kosilo si vzame delavec jed s seboj, žena pa si pogreje ostanek večerje za opoldne. Za kruh se računa dnevno en funt, na kruh se ne namaže več surovo maslo, temveč margarina, ki velja 65 do 96 fenigov za funt (pol kg). Krompirja se potrošita dnevno 2 funta. Krompir se navadno zakuhá skupno z mesom ali ribo. Le ena jed je običaj v delavski rodbini. Seveda se navadno uporablja le najcenejše meso ali kosti, le izjemoma skuha gospodinja tudi kaj boljšega. Sir se kupuje le najcenejši (po 25 do 30 fenigov za četrt funta), prav tako mesni izdelki. Zelo malo se porablja sočivje, več pa zelja, repe in zelene solate. Topla večerja zato za dve osebi dostikrat ne velja več ko 25 do 30 fenigov. Kadar gre gospodinja na trg, še navadno ne ve, kaj bo kupila, temveč kupi to, kar se ji zdi najcenejše.

Po izdatkih za stanovanje, hrano, plin, električni tok in kurjavo, ostane delavcu še 24 mark. Za pranje porabi gospodinja navadno

4—5 mark, za tobak delavec okoli 2 marki, ker kadi samo pipo, ne pa cigarete. Ostanek mora zadostovati za nabavo perila in obleke. Če si kupi delavec novo obleko, potem je s tem njegov proračun obremenjen za najmanj tri mesece. Za zabavo in pijačo torej delavcu ne preostaja skoraj nič.

Toda ne dobivajo vsi delavci po 140 mark mesečno, temveč mnogi dobivajo tudi manj. Ti se morajo seveda še bolj omejiti.

Seveda pa bi bil račun napačen, če bi pretvorili teh 140 mark v dinarje po uradnem tečaju 1750 din za marko. Kajti draginja v Nemčiji je neprimerno večja, kar sledi že iz tega, da računa za osebo kot minimalni izdatek eno marko na dan. Torej 35 din za dve osebi na dan, kar je znatno več ko pri nas.

Upoštevati pa je tudi to, da pri sedanjem strogem režimu v Nemčiji gotovo ni poročala »Frankfurter Zeitung« pesimistično, temveč prej optimistično. Razmere, v katerih živi nemški delavec, so zato v resnici težke, kar gotovo tudi ne bo brez vpliva na potek štiriletke.

Nasprotja v zagrebški zbornici

Na zadnji plenarni seji zagrebške trg. industr. zbornice je bil sprejet proračun, ne da bi predsednik zbornice dovolil zastopniku industrialcev Milanu Prpiću pred glasovanjem besedo. Industrialci so zato korporativno zapustili sejo.

Nato je sklical predsednik združenja industrialcev Vladimir Arko posebno sejo združenja, na kateri so bile sprejete naslednje ugotovitve in zahteve: Industrialci so s postopanjem in izjavo vodstva zbornice nezadovoljni. Industrijski odsek zbornice naj dobi tako popolno samostojnost, da se more izpremeniti takoj v samostojno zbornico. Načina, kakor je bil sprejet proračun, in zato tudi ne proračuna, ne morejo priznati in zahtevajo zato, da banska uprava vrne proračun zbornici, da znova o njem razpravlja. Mil. Prpiću izrekajo industrialci svoje zaupanje.

Dobave - licitacije

Kr. banska uprava Dravske banovine razpisuje za oddajo kamnoseških del pri vseučiliški knjižnici v Ljubljani III. javno pisarno ponudbeno licitacijo na dan 25. januarja ob 11. dopoldne. Uradno odobreni proračun: din 477.260/24.

Kr. banska uprava Dravske banovine razpisuje za rekonstrukcijo mostu v Gorici vasi I. javno ponudbeno licitacijo na dan 12. februarja ob 11. dop. Vsota odobrenega proračuna: din 73.705/01.

Mestno poglavarstvo v Ljubljani razpisuje v skrajšanem roku do-

bavo moke za dobo od 1. januarja do 31. marca za mestno zavetišče za onemogle v Japljevi ulici. Kolikovane ponudbe je vložiti do 16. januarja do 11. dop. v mestnem soc. političnem uradu.

Mestno poglavarstvo v Celju razpisuje oddajo težakih, zidar-skih in železobetonskih del trinadstropne zgradbe Delavskega doma na Vrazovem trgu. Pojasnila in razpisani pripomočki pri mestnem poglavarstvu v Celju. Ponudbe se morajo poslati do 1. februarja do desetih.

Uprava bolnišnice za duševne bolzni v Novem Celju bo potrebovala do 31. marca 10.000 kg moke št. 5, 4000 kg moke št. 0g, 1000 kg moke št. 2, 300 kg pšenicega zdroba. Ponudbe je poslati do 22. januarja opoldne na upravo bolnišnice.

»Službeni list«

kr. banske uprave Dravske banovine z dne 6. januarja objavlja: Odločbe kraljevskih namestnikov: o izločitvi nekaterih krajev iz občine Metlika-okolica in priključitvi k občini Semič, o izločitvi nekaterih krajev iz občine Križe in njih priključitvi k novi občini Golnik ter o preimenovanju občine Breg v občino Hajdino — Uredbo veterinarske fakultete univerze v Beogradu in Zagrebu — Razne ratifikacije mednarodnih pogodb — Razne razglase sodišč in uradov ter razne druge objave.

Doma in po svetu

Novoletna amnestija je bila izdana. Splošna amnestija se izrekla za nekatera kazenska dejanja po zakonu o zaščiti države in za vse tiskovne prestopke. Kazen se briše osebam, ki so bile od civilnih sodišč obsojene na zapor do največ 1 leta ali na globo do 500 din. Delno pa se znižajo kazni osebam, ki so bile obsojene na več ko 12 mesecev. Odpust kazni znaša največ polovico kazni.

Djordje Vajfert, bivši guverner Narodne banke, je umrl v Beogradu v starosti 86 let. Pokojnik je bil sicer po rodu Nemec, rojen v Pančevu, a se je popolnoma asimiliral. Za napredek srbskega gospodarstva si je pridobil mnogo zaslug.

Umrl je poslanec Milan Dobrovič, ki je zastopal okraj Daruvar, kjer je bil ravnatelj pivovarne. Izvoljen je bil na Jevtičevi listi, sedaj pa je bil član JRZ.

Za brigadnega generala je bil med drugimi imenovan polkovnik Decaneva, ki je med vojno služboval pri 17. pešpolku ter se v vojni odklikoval kot izredno hraber oficir. Jadranska Straža namerava začeti akcijo, da se ustanovi posebno ministrstvo za pomorstvo.

Z gradnjo Hrvatskega kulturnega doma na Sušaku bodo začeli marca meseca. Nova palača bo imela 14 nadstropij.

Gradbena sezona je bila lani v Splitu mnogo boljše kakor predlani. L. 1935 se je zgradilo stavb le za 3 milijone din, l. 1936 pa za 19,5 milijona.

Vsi dohodki zagrebške carinarnice so znašali v l. 1936 286,2 milijona dinarjev.

Proizvodnja jugoslovanskih opemarn je v l. 1936 narasla ter so v l. 1936 mogle izkoristiti že 50—60 odstotkov svoje kapacitete, kar je za 15 odst. več ko v l. 1935. Proizvodnja je že dosegla ono v letu 1931. Tudi cene so se zboljšale v nekaterih krajih, in sicer za 6 do 10 odstotkov.

580 rudarjev v Trepči je stopilo v stavko ter ostalo v jami. Pod-

jetje pravi, da ne gre za mezdni spor. Pričakovati je, da stavka ne bo dolgo trajala.

Pri Dugem otoku je trčil italijanski parnik »Morea« s tako sifo v italijanski 1500 tonski parnik »Übertas«, da se je slednji potopil. Posadko so rešili. Potopljeni parnik je bil last tržaškega Lloyda.

Londonski list »Times« hvali v uvodniku Blumovo vlado ter pravi med drugim, da je pozicija Bluma mnogo bolj varna ko marsikaterega prejšnjega francoskega ministrskega predsednika. Pridobil si je zaupanje večine Francozov. Vsa prorokovanja o rdeči revoluciji ali fašistični diktaturi so propadla. Blum je ostal zvest svoji nameri, da bo sicer socialistični program izvajal, pustil pa bo socialistične doktrine pri miru. Blumovo konstruktivno obravnavanje delavskega vprašanja je na vsak način notranjo situacijo Francije utrdilo. Popuščanje brezposelnosti, povečanje industrijske proizvodnje ter investiranje že dolgo imobilnega kapitala, vse to dokazuje, da se je gospodarski položaj Francije znatno zboljšal. Dobro pa vodi Blum tudi zunanjo politiko in kljub sovjetskemu paktu, ki pa ga je podedoval od desnice, je dokazal, da nikakor ne pleše tako, kakor živzga Moskva. Komunistični poslanci so zato tudi že nastopili proti njemu, toda njih odhod je bil več ko nadomeščen s podporo, ki jo je dobil Blum od sredine.

Italijanski ministrski svet je strogo prepovedal zaradi čistosti plemena vsak zakon med Italijani in domačinkami v Etopiji.

Nizozemska prestolonaslednica bo prebila del svojih mendenih tednov na Poljskem, v zimskih letoviščih pod Tatro.

Drugi veliki proces proti trockistom se začne v Moskvi dne 11. marca. Med obtoženci je tudi znan sovjetski novinar Radek.

Številno brezposelnih je na Českoslovaškem v decembru 1936 padlo na 617.000. To je najnižje število brezposelnih na Českoslovaškem v zadnjih petih letih (v decembru).

Na Českoslovaškem so železniške proge že tako zboljšali, da bodo smeli vlaki deloma voziti tudi s hitrostjo 120 km na uro.

Českoslovaška obrtniška stranka bo znova vložila v parlamentu predlog, da se brez izjeme prepovedo vse trgovine z enotnimi cenami.

Litovska vlada je dala zapreti vse poljske šole na Litovskem. Verjetno je, da pride do represalij poljske vlade.

Stavkova gibanja v Franciji se polagoma likvidirajo. Sedaj stavka samo še okoli 10.000 delavcev.

Lord Rothermeere, znani pokrovitelj madjarskih imperialistov, je bil te dni v Berlinu, kjer je bil sprejet tudi od Hitlerja.

Zaradi devalvacije švicarskega franka se je dvignil tujski promet v Švici, ker so se vse cene pocenile za 30 do 40%. Samo v Basel je prišlo v času od 19. do 29. decembra 76 posebnih potniških vlakov z zimsko-sportnimi gosti.

Japonska prestolnica Tokio ima baje že nad 6 milijonov prebivalcev.

Huda epidemija hripe razsaja v južni Angliji. Dosedaj je obolelo nad 3 milijone ljudi.

Radio Ljubljana

Četrtek, dne 14. jan. 12.00: Koncertni plesi (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Plošče — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Koncertni plesi (radijski orkester) — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. R. Kolarič) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Savez Sokola kralj. Jugoslavije — 19.50: Deset minut zabave — 20.00: Koncert zbora balalajk »Ruslan« — 20.50: Revel: Dafnis in Kloe, simfonična suita (plošče) — 21.10: Narodne pesmi s spremljevanjem radijskega orkestra. Sodelujejo: ga. Dragica Sokova, Vida Rudolfova, Svetozar Banovec in Tone Petrovič — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.15: Cimermanov trio.

Petek, dne 15. jan. 11.00: Šolska ura: Zgodovina pisemske znamke — 12.00: Ura slovenske pesmi in glasbe (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Plošče — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Ženski poklici (gdč. Lipovšek Slava) — 18.20: Plošče — 18.25: Nega las (gdč. Marija Zirovnik) — 18.35: Dva odlomka iz opere »Maskirana ljubezen« (plošče) — 18.40: Francoščina (dr. Leben) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Jovan Cvijič, ob 10letnici njegove smrti — 19.50: Zanimivosti — 20.00: Vesele narodne pesmi (pojeta Svetozar Banovec in Vekoslav Janko, harmoniko igra Avgust Stanko) — 20.45: Prenos iz male filharmonične dvorane (čelist g. Aleksander Popov) — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.15: Plošče — 22.30: Angleške plošče.

A. Šarabon LJUBLJANA

Uvoz kolonijalne robe

Veletrgovina s špecerijo

Veleprazarna za kavo

Mlini za dišave

Glavna zaloga rudniških vod

Brzjavni naslov:
ŠARABON LJUBLJANA
Telefon št. 26-66
Ustanovljeno leta 1886

Trgovec, vsestransko naobražen, želim mesto kot poslovodja ali skladiščnik. Položim 50.000 Din kavcije v gotovini. Cenj. ponudbe na upravo Trgovskega lista pod „Din 50.000.“